

PRIPREMA DJETETA ZA POLAZ U ŠKOLU – PREDČITALAČKE I PREDMATEMATIČKE VJEŠTINE – POVEZANOST RAZVOJA MOTORIČKIH VJEŠTINA

Polazak u osnovnu školu kojem je najčešće prethodio boravak u dječjem vrtić ili Programu predškole za život djeteta kao i njegovu obitelj predstavlja veliku promjenu. Dijete na tu promjenu treba pripremati postepeno i sveobuhvatno. Priprema počinje već od rane dobi tako što se dijete izlaže poticajnom okruženju, motivirajućoj okolini te stjecanju novih iskustava i prijateljstva. Važan preduvjet spremnosti djeteta za školu osim socioemocionalnog razvoja je i aspekt predčitalačkih i predmatematičkih vještina te motorike – grube i fine.

Priprema za školu obuhvaća:

- vježbe koncentracije
- poticanje razvoja koncentracije i pažnje npr. kroz igranje društvenih igara
- razvijanje sposobnosti opažanja i proučavanja; npr. prometnih znakova, uočavanje promjena u prirodi...
- jačanje pozitivne slike o sebi – samopouzdanje
- stvaranje radnih navika
- vježbe za predčitalačke vještine
- aktivnosti za razvoj psihomotornih vještina (igre loptom, skakanje, penjanje, trčanje, vožnja bicikla, samostalno zakopčavanje odjeće i obuće...)
- vježbe grafomotorike: pravilno držanje olovke uz primjeren pritisak, povlačenje linije od crte do crte
- poticanje prematematičkih vještina: mehaničko brojanje do 20, poznavanje boja, pravilno izgovaranje glasova, poznavanje pojma skupa (klasifikacija po boji, obliku, veličini, svojstvu...)
- poticanje emocionalne i socijalne kompetencije (kontroliranje emocija, razlikovanje prihvatljivog od neprihvatljivog ponašanja, sposobnost nošenja s frustracijama, sklapanje prijateljstva)

Da bi djetetu bilo lakše trebalo bi:

- samostalno koristiti wc, jesti, oblačiti se i brinuti za svoje stvari
- znati adresu stanovanja i broj telefona
- naučiti pristojno ponašanje
- imati radne navike – obaviti ono što ste dogovorili/dajte mu zaduženja i nastojte da dovrši započeti zadatak.

Često pitanje roditelja je „Trebalo li moje dijete znati čitati i pisati prije polaska u školu?“
Odgovor je **NE**, dijete prije polaska u školu ne treba znati čitati i pisati, ali treba imati razvijene predčitalačke vještine. Ako su predčitalačke vještine kod djeteta dobro razvijene dijete će s lakoćom savladati čitanje i pisanje i ujedno steći važno samopoštovanje i samopouzdanje.

Razvijanje predčitalačkih vještina kreće puno ranije od godine dana prije polaska u osnovnu školu. Važno je djetetu nuditi aktivnosti koje prate djetetovo zanimanje. To su u najranijoj dobi slikovnice i priče, kasnije listanje različitih enciklopedija i tematskih knjiga koje potiču na istraživanje pisane riječi i značenja.

U starijoj vrtićkoj dobi predčitalačke vještine obuhvaćaju:

- rastavljanje riječi na glasove (tata : t-a-t-a),
- prepoznavanje prvog i zadnjeg glasa u riječi (**mama**),
- slaganje, prepoznavanje rime (kos - nos),
- spoznaju o povezanosti glasa i slova (a kao auto),
- spajanje glasova u riječ (k-u-ć-a: kuća),

- prepoznavanje riječi na temelju slogova (lop-ta: lopta),
- nabranjanje riječi koje započinju određenim slogom (ba: baka, balon...).

Ovladavanje predčitalačkim vještinama moguće je postići različitim igrama riječi koje prvenstveno trebaju biti razonoda i zabava, gdje u početku vodeću ulogu imaju roditelji i odgojitelji koji djecu uče pravilima igre i postupku, a kasnije ulogu preuzima dijete. Jedne od najpoznatijih igara riječima su leti-leti, pokvareni telefon, igre rimovanja riječi, reci suprotno itd.

Pred polazak u osnovnu školu dobro je provjeriti djetetov izgovor kao i sposobnost glasovne analize i sinteze. Ako dijete u tome ima teškoća treba zatražiti stručnu pomoć.

Korištenjem svega što nas okružuje za jednostavne aktivnosti i poticanje pozitivne atmosfere unutar obiteljskog i vrtićkog okruženja potičemo razvijanje predčitalačkih i predmatematičkih vještina. Dijete u toj dobi organizacijom predmeta po vlastitom nahođenju stvara okruženje koje pamti, kasnije ponavlja i povezuje predmete sa slikom i pričom. Pojam matematike za dijete predškolske dobi ne treba promatrati samo kroz brojeve, zbrajanje i oduzimanje.

U starijoj vrtićkoj dobi predmatematičke vještine obuhvaćaju:

- razvrstavanje po više kriterija (boji, materijalu),
- nizanje (banana, jabuka, kruška, banana, jabuka, kruška...),
- preslikavanje (prerezati sliku na pola jednu polovicu dati djetetu, a drugu polovicu dijete samostalno dovršava),
- uspoređivanje (dužine: kratko - dugačko; veličine: veliko - malo),
- prostornim odnosima (lijevo – desno, ispod – iznad...),
- prepoznavanjem, imenovanjem, crtanjem i konstruiranje geometrijskih likova (od plastelina, kartona, meke žice...)

Djeca rane predškolske dobi postaju svjesna brojeva kroz igru, istraživanje i osnovne svakodnevne aktivnosti, dok su predškolska djeca na konkretnom stupnju matematičkog razvoja. To znači da oni uče o brojevima manipulirajući i igrajući se predmetima. Možete iskoristiti različite dnevne događaje i materijale koje imate kod kuće koji će vam pomoći u razvoju djetetovih predmatematičkih vještina.

Iskoristite sve što radite svaki dan u svrhu stjecanja „matematičkog iskustva“ bez obzira ručate li, kupujete, kuhate ili nešto sadite u vrtu.

Sve što morate budete svjesni naše naoko aktivnosti djetetu sjajne

učinite jest da da mnoge nevažne pružaju mogućnosti za

razvoj pojma broja i usvajanje matematičkog vokabulara. Sve to što razvijate postaju važni temelji za ono što će naposljetku postati „apstraktna“ matematika tj. stupanj razvoja kada dijete može baratati čistim matematičkim simbolima (npr. $2+3=5$) bez oslonca na konkretne predmete što će se dogoditi tek kasnije u školi.

Kako bi dijete bilo uspješno u svakodnevnim aktivnostima treba razvijati grubu i finu motoriku. *Gruba motorika* je važan dio djetetova razvoja jer je preduvjet za razvoj *fine motorike*. Dijete koje je bilo dovoljno aktivno lakše će naučiti pravilno držati olovku, vezati vezice na cipelama i naučiti pisati. U školi će se bolje koncentrirati i imati više samopouzdanja. Zato trebamo djetetu omogućiti dovoljno prilike, vremena i mjesta za kretanje. Najbolje je da djeca kroz igru razvijaju kontrolu nad motoričkim vještinama ruku i prstiju. Za usvajanje složene vještine kao što je pisanje potrebne su određene sposobnosti: fina motorika šake, vizualna percepcija, koordinacija oko – ruka. S otprilike 4.5 godina, a kasnije do 6 godine hvat olovke postaje pravilan. Pravilan hvat omogućuje fleksibilnost i kontrolu pisanja koje će kasnije biti tečno i uredno. Dijete koje nepravilno drži olovku fokusira se na problem držanja olovke umjesto na samo pisanje i time gubi pažnju s ponuđenih sadržaja.

Dobra razvijenost mišića šake važna je i za razvoj *grafomotorike*, odnosno vještine pisanja. Vježbe grafomotorike najprije provodimo manipulativnim aktivnostima kao što su:

- nizanje slamki na špagu,
- crtanje po pijesku ili brašnu,
- nizanje perli na konac,
- igre rastresitim materijalima,
- rezanje i presavijanje papira,
- modeliranje plastelinom,
- slaganje puzzli ili kocki,
- slikanje prstima, kistom i crtanje kredom, pastelom.

Koordinacija između očiju i pokreta ruke važna je komponenta u pripremi za početno pisanje. Kontrolirano povlačenje crta uz pokret ruke koja drži olovku za dijete je složena radnja koja pokazuje djetetovu spremnost na radnju pisanja slova i brojeva.

Svako dijete je različito!!!

Budite strpljivi i omogućite svom djetetu dovoljno vremena da se na svoj način i svojim tempom razvija. U tom razvoju djetetu budite potpora i oslonac koji ga osluškuje, razumije i time gradi njegovo samopouzdanje.

Korisna literatura za roditelje:

Literatura:

- T. Mašković, D. Drožđan i drugi: *Od jaslica do škole, Vodič za lakši proces prilagodbe na jaslice, vrtić i školu*, Printera grupa, Sv. Nedjelja, Zagreb, 2018.
- Dr. H. Likierman i Dr. V. Muter: *Pripremite dijete za školu, Kako osigurati da dijete uspješno započne školovanje*, Ostvarenje, Buševac, 2007.
- B. Starc, M. Č. Obradović i drugi: *Psihološki uvjeti razvoja djeteta predškolske dobi, Priručnik za odgojitelje, roditelje i sve koji odgajaju djecu predškolske dobi*, Golden Marketing – Tehnička knjiga, Zagreb, 2004.

Tekst izradile odgojiteljice:

Zdenka Brcko i Ana Jumić; odgojno-obrazovna skupina *Pčelice*